

'Vodič kroz lingvističku samoodbranu' ima za cilj da vas upozna sa najčešćim mehanizmima skrivenim iza govora mržnje. Vodič se sastoji od sedam tekstova koji će vas upoznati sa trikovima koje koriste oni koji šire govor mržnje, kako biste mogli da ih prepoznate i sprečite obmanu. Takođe, sposobnost dekonstruisanja govora mržnje može da pomogne u građenju argumentovanih kontra narativa kao prigodnih mehanizama odbrane ako ste ugroženi govorom mržnje.

VODIČ

KROZ LINGVISTIČKU SAMOODBRANU

Autor: Anna Szilagy

Izdavač: MEDIA DIVERSITY INSTITUTE

U okviru projekta: #MLADI PROTIV MRŽNJE

Dizajn: maxNova, Beograd

Štampa:

Organizacija za evropsku
bezbednost i saradnju
Misija u Srbiji

Štampanje ove publikacije pomogli su Misija OEBS-a u Srbiji i Ambasada Velike Britanije u Beogradu. Stavovi izrečeni u publikaciji pripadaju isključivo autoru i njegovim saradnicima i ne predstavljaju nužno zvaničan stav Misije OEBS-a u Srbiji.

“ GOVOR MRŽNJE OBUHVATA SVE OBLIKE IZRAŽAVANJA KOJI ŠIRE, PODSTIČU, PROMVIŠU ILI OPRAVDAVAJU RASNU MRŽNJU, KSENOFOBIJU, ANTISEMITIZAM ILI DRUGE OBLIKE MRŽNJE ZASNOVANE NA NETOLERANCIJI, UKLJUČUJUĆI NETOLERANCIJU IZRAŽENU U FORMI AGRESIVNOG NACIONALIZMA I ETNOCENTRIZMA, DISKRIMINACIJE I NEPRIJATELJSTVA PREMA MANJINAMA, MIGRANTIMA I LJUDIMA IMIGRANTSKOG POREKLA. “

(definicija Saveta Evrope)

Oni/e koji šire govor mržnje često koriste razne manipulacije kako bi opravdali/e izrečene stavove. Takve manipulacije su same po sebi forma zloupotrebe. Ipak, one često prolaze neprimećene, jer mnogi/e od nas nemaju potrebne veštine da ih prepoznaju i da se od njih zaštite.

‘Vodič kroz lingvističku samoodbranu’ ima za cilj da vas upozna sa najčešćim mehanizmima skrivenim iza govora mržnje. Vodič se sastoji od sedam tekstova koji će vas upoznati sa trikovima koje koriste oni koji šire govor mržnje, kako biste mogli da ih prepoznate i sprečite obmanu. Takođe, sposobnost dekonstruisanja govora mržnje može da pomogne u građenju argumentovanih kontra narativa kao prigodnih mehanizama odbrane ako ste ugroženi govorom mržnje.

Istraživanja ukazuju na vezu između govora mržnje, diskriminacije i društvene marginalizacije koji se smatraju faktorima rizika koji mogu da vode ka radikalizaciji i nasilnom ekstremizmu. Imajući to na umu, stvaranje otpornosti na govor mržnje, izgradnja kulture tolerancije i nenasilnog dijaloga, kao i građenje argumentovanih kontra narativa baziranih na načelima ljudskih prava igraju važnu ulogu u prevenciji društvenih problema kakavi su radikalizacija i nasilni ekstremizam.

Svi primeri koji su korišćeni su pronađeni u medijima, komentarima na tekstove medija ili društvenim mrežama u Srbiji.

Ivana Jelača

Institut za medije i različitosti – Zapadni Balkan

1

OBRATI PAŽNJU NA LIČNE ZAMENICE

Kako bismo izbegli učestalo ponavljanje imena, često se ljudima obraćamo koristeći specijalnu grupu reči koja se u lingvistici naziva **lične zamenice**. Neke od njih, poput **ja, ti, ona, njemu**, odnose se na osobu. S obzirom na to da nema ničeg čudnog u korišćenju ličnih zamenica, uglavnom i ne obraćamo pažnju na njih. Međutim, to takođe može da dovede do toga da i ne primetimo slučajeve kada se lične zamenice koriste u određenom kontekstu.

Komentar na jedan tekst u onlajn mediju kaže:

” MAJKO MILA, PA IMA LI
MANJINE U OVOJ ZEMLJI KOJA
NAM SE NEĆE NAPITI KRVI,
NAMA – VEĆINSKOM NARODU”.

Komentar je načinjen u vrlo specifičnom kontekstu, jer se tekst bavi isplatom odštete jevrejskoj zajednici u Srbiji, ali je očigledno da je komentar upućen svim manjinskim grupama. Kada kaže „nama - VEĆINSKOM NARODU”, autor/ka komentara kaže da su

manjske grupe **drugi**, odnosno pravi podelu na mi i oni, čime takođe ukazuje na to da su **oni** drugačiji od **nas**.

Treba biti oprezan kada čujemo ili pročitatmo da se neko ličnom zamenicom za množinu obraća grupi ljudi, zajednici ili kulturi i ostavlja uvredljive komentare o njima. Kao i u navedenom slučaju, lične zamenice mogu imati obmanjujući efekat na čitaoca ili čitateljku:

1 Time što je iskoristio/la zamenicu **nama** autor/ka ukazuje da smo **mi (većinski narod)** Srbi i **oni** (reč **oni** nije prisutna, ali se podrazumeva) **manjine**, potpuno drugačiji narod. Na ovaj način se manjinske grupe suptilno isključuju iz nacionalne zajednice.

2 Odvajajući **njih** (manjine) i **nas** (većinski narod) autor/ka bi mogao/la proizvodljivo da dodeli određene obrasce ponašanja dvema grupama.

U konkretnom slučaju, kada kaže da manjine „piju krv” većinskom narodu, manjske grupe se opisuju kao insekti ili paraziti koji su na teretu društvu. Primer stavlja Srbe u ulogu žrtve različitih manjinskih grupa. Ovo bi moglo da izazove ili pojača neosnovana osećanja (na primer, da su manjske zajednice teret društvu).

Pošto je komentar odgovor na tekst o jevrejskoj zajednici, može da se govori i o povezivanju sa starim mitom o Jevrejima koji piju krv hrišćanskoj deci, a koja je imala važnu ulogu u progonima Jevreja.

3 Ukoliko pri spominjanju grupe ljudi koristimo ličnu zamenicu za množinu oni ili njima, možemo da stvorimo utisak da su svi pripadnici te grupe isti. U skladu sa tim, ukoliko tvrdimo da su oni odgovorni za neka nedela i/ili okarakterisani veoma negativnim osobinama, svesno ili nesvesno ukazujemo na to da se to odnosi na sve pripadnike i pripadnice te grupe.

Kada umesto direktnog obraćanja određenoj grupi koristimo ličnu zamenicu za množinu oni, svojoj izjavi dajemo dvosmisleni karakter. Na taj način, govor mržnje čini se manje upadljiv, i u isto vreme štiti govornika/cu od moguće odgovornosti i dovodi onoga/u ko/ja to čuje u zabludu.

1

Grupe ljudi, nacionalne zajednice i kulture, karakteriše unutrašnja raznolikost. Osobe koje šire mržnju i diskriminaciju žele da vas ubede u suprotno. Ne dozvolite im da vas prevare.

2

BITNO JE KAKO SE OBRAĆAMO!

Često se u govoru koriste relativno složena retorička oruđa, koja mogu da povrede i uvrede ljude na koje se odnose, ili određene grupacije na koje se pretpostavlja da se odnose. Mnogi od ovih retoričkih instrumenata su detaljno predstavljeni u ostalim poglavljima ovog vodiča. Međutim, važno je da se obrati pažnja i na one slučajeve kada i sasvim jednostavne govorne strategije mogu da posluže u korist diskriminacije ljudi.

Jedan od najosnovnijih oblika verbalne zloupotrebe javlja se kada se ljudima obraća na način koji vređa njihovo dostojanstvo. Ključno pitanje za sve nas je kako definišemo sami sebe i kako nas drugi definišu. Ukoliko nam se ljudi obraćaju na derogativan, potcenjujući i ponižavajući način, svakako ćemo biti uvređeni.

Pojedini izrazi su namerno uvredljivi. Na primer, kada se u govoru pripadnici LGBT zajednice identifikuju sa izrazom „pederi”, namerno se koristi termin sa uvredljivom konotacijom, kako bi se status drugog ljudskog bića predstavio na jedan odbojan način.

Moguće je, takođe, diskriminisati nekoga jednostavnim pominjanjem njenog ili njegovog etničkog porekla. Ovo se dešava jer reči nemaju fiksno značenje. Istorijaska

prošlost, kao i politički, ekonomski, društveni i kulturni kontekst u kojem živimo, mogu u velikoj meri da izmene značenje različitih pojmova pripisivanjem različitih konotacija. Ako je, na primer, određena grupa ljudi bila izložena neprijateljstvu i diskriminaciji, ime te grupe više ne mora nužno da funkcioniše samo kao neutralna referenca. U zavisnosti od konteksta, ime te grupe može da se odnosi na veliki broj negativnih stereotipa koji su upotrebljeni za diskriminaciju te iste grupe ljudi. Kao rezultat svega toga, moguće je da se ime grupe upotrebljava u derogativnom smislu.

Na primer, termin „Cigani” često se upotrebljava kao rasističko nipodaštavanje i može da asocira na sve one negativne i zlonamerne stereotipe, poput „kriminaliteta”, koji se često pripisuju pripadnicima romske zajednice. Zato mnogi u obraćanju, bilo da pripadaju romskoj zajednici ili ne, vole da koriste neutralniji termin „Romi”, umesto „Cigani”. Međutim, neophodno je da se istakne da su stav i namera govornika/ce od presudnog značaja u ovom pogledu. Predrasude mogu da preokrenu bilo koju odredbu u negativno etiketiranje. Ukoliko govornik/ca ima nameru da diskriminiše ovu zajednicu, može to da ostvari koristeći i termin „Romi”, samo na pežorativan način.

Drugim rečima, da bi neki izraz bio diskriminatorni ili ne, u velikoj meri zavisi od implikacija koje govornik pravi. Na primer, termini „Jevrejin” ili „jevrejski” mogu da budu i neutralni, ali i rasistički izrazi. Ukoliko se koriste u informativne svrhe o nečijem poreklu, onda imaju neutralnu konotaciju. Ali, ako neko govori o Jevrejima ili jevrejskom narodu kako bi se naglasio antisemitski kliše, onda ovi izrazi postaju diskriminatorno govorno oruđe.

Veoma je važno pomenuti da ljudi mogu da povrede jedni druge i načinom na koji

izgovaraju određene odredbe. Zaista, naš glas i intonacija mogu fundamentalno da izmene značenje istog izraza. Na primer, sledeća rečenica može da se izgovori na neutralan način koji ne diskriminiše Rome: „Ona je Romkinja”. Međutim, ako govornik/ca stavlja naglasak na reč „Romkinja”, ako promeni svoj glas dok izgovara ovu reč, ova rečenica će aktivirati neprijateljske stereotipe. Na primer, ako govornik/ca snizi svoj glas i počne da šapuće kada izgovara reč „Romkinja”, njegov ili njen način govora će sadržati rasističku implikaciju da je njena romska pozadina nešto negativno i sramno.

2

Diskriminacija je kada ljudi koriste određene izraze ili ih izgovaraju na način koji implicira stvaranje određene hijerarhije na način kojim sebe predstavlja kao superiornijeg u odnosu na druge. Način na koji se obraćamo drugima je osnovno, ali opet, sa druge strane, veoma značajno pitanje. Hajde da se postaramo da identifikujemo i druga ljudska bića sa poštovanjem i na fer način.

3

PONIŽAVAJUĆI TERMINI

Način na koji identifikujemo druge nosi važne implikacije. Kod govora mržnje, upućuje se na određene društvene grupe u ponižavajućem i uvredljivom maniru. Lista diskriminatornog etiketiranja je gotovo beskrajna. Pored korišćenja otvoreno pogrdnih termina, evo još nekoliko najčešćih i veštih retoričkih strategija etiketiranja.

METONIMIJE

U antisemitskom govoru, na primer, „*cionizam*” se koristi kao metonimija. Kada govornici/e koriste ove retoričke trope, one mogu da se odnose na određene entitete, a da nose ime drugog entiteta koji je blisko povezan sa njima. U vestima se na primer koristi tropa „*Bela kuća*” kada se misli na američkog predsednika ili „*Peking*”, kada se misli na kinesku vladu. U svakodnevnom govoru, termin „*cionista*” se odnosi na osobu koja podržava razvoj nezavisne jevrejske države u Izraelu. Ipak, u antisemitskom diskursu, koriste se fraze „*cionista*” ili „*cio*” kao prikrivena odredba za Jevreje, čime se govornicima/cama omogućava da svoju mržnju prema Jevrejima izraze kao legitimnu kritiku cionizma.

SKRAĆENICE

U svakodnevnom govoru, skraćenice izražavaju ležernost i neformalnost. Međutim, u antisemitskom i drugim formama rasističkog govora, neformalni karakter kratkih formi se obično zloupotrebljava. Kao u slučaju termina „*cio*” u diskriminatornim diskursima, kratke forme izražavaju nepoštovanje. Odnosno, namera govornika/ca je da uruši dostojanstvo pomenutog naroda.

METAFORE

Komentar na članak u jednom onlajn mediju kaže:

” VATIKAN JE ODAVNO U KANDŽAMA JEVREJA”.

Ovom izjavom autor/ka poredi Jevreje sa životinjama sa kandžama – zverima, što ih prikazuje kao opasne. Takođe, upućuje se na poziciju moći (dobijenu silom – kandžama) u odnosu na Vatikan.

Iako su metafore neizostavni deo komunikacije, u određenim slučajevima, korišćenje ovih tropa može da stvori opasne implikacije. Konstrukcijom „u kandžama Jevreja”, aludira se da Jevreji nisu ljudi i može da u čitaocima ili čitatateljama pobudi osećaj gađenja ili straha od njih.

Nacisti, kao i drugi genocidni režimi, često su svoje žrtve nazivali imenima životinja koje se vezuju za prljavštinu, bolesti. Pomoću ovakvih metafora, ti režimi su pozivali na masovno ubijanje i predstavljali užase genocida kao racionalno rešenje, odnosno neophodan pesticid protiv „pošasti”.

3

Budite oprezni i pazite kada neko priča o pojedincu ili grupama koristeći drugačije termine. Izvrtanje određenih referenci može da povredi osećanja ljudi na koje se one odnose, ali i podstiče diskriminaciju i fizičko nasilje nad njima.

ZAMENA ŽRTVE ZA NAPADAČA

Govor mržnje je usmeren protiv individua ili grupa zbog određenog aspekta njihovog identiteta.

Međutim, mnogima ideja o viktimizaciji grupe ljudi samo zbog njihove etničke, verske ili kulturne pripadnosti može da zvuči previše otvoreno rasistički. Zbog toga se u diskriminatornom govoru koristi manipulativna retorika kojom se „opravdava” omalovažavanje određenih društvenih grupa. Jedno od uobičajenih obmanjujućih retoričkih oruđa je zamena žrtve za napadača. Ovim se stvara lažni utisak da stvarne žrtve govora mržnje ustvari nisu žrtve, nego agresori.

Jedan post na Tviteru navodi:

” JEVREJI I KADA ČINE ZLOČIN, ONI SU ŽRTVE, KADA UBIJAJU, ONI SE BRANE, KADA ŠPIJUNIRAJU, TO JE LJUDSKO PRAVO”.

1 Izjavom „Jevreji i kada čine zločin, oni su žrtve...”, autor/ka posta ukazuje na to da su Jevreji prevaranti, prevrtljivi i manipulatori, kojima je cilj da dovedu u zabludu i emocionalno iskoriste druge. Iako je korisnik/ca Tvitera taj/ta, koji/a je napao/la Jevreje, ova forma zamene je nepošteno dodelila ulogu agresora jevrejskom narodu. Takođe, ovim tvitom se ukazuje i na to da su Jevreji u mogućnosti da obmanu narod i glume žrtve ili špijuniraju, pozivajući se na ljudska prava.

2 Iako termin **uvek** nije iskorišćen, konstrukcija rečenice je takva da odaje takvo značenje, što ovoj izjavi daje istorijski kontekst. Izjave koje generalizuju da Jevreji glume žrtve su jako opasne, jer mogu da relativizuju jevrejska stradanja tokom istorije, uključujući i stradanja miliona Jevreja u toku Drugog svetskog rata.

3 Zamena žrtve za napadača prenosi pažnju sa govora mržnje, u ovom slučaju antisemitizma, na manipulativnu antisemitsku tvrdnju. Drućim rećima, zamena koja je učinjena takvom izjavom, lažno implicira da je važna jevrejska agresija nad drugim narodima i time skreće pažnju sa napada na Jevreje. Antisemiti čak optužuju Jevreje za rasizam, iako je antisemitizam sam po sebi forma rasizma.

4

U antisemitskom govoru Jevreji su uvek predstavljani kao agresori koji napadaju druge. Međutim, antisemitska manipulativna konstrukcija predstavljanja Jevreja kao napadača, ustvari predstavlja napad na Jevreje. Aludirajući na to da su Jevreji opasni, štetni i zli, zamenom žrtve za napadača, opravdava se verbalno i fizičko zlostavljanje Jevreja.

5

O AD HOMINEM NAPADIMA

Rast društvenih mreža pružio je ljudima gigantsku platformu na kojoj mogu javno da diskutuju i raspravljaju o različitim idejama i utiscima. Ipak, nažalost, učesnici/e ovih razmena mišljenja ne formulišu svoje argumente na fer i konstruktivan način. Zapravo, na Fejsbuku, Tviteru i drugim stranicama društvenih mreža postoji dosta zabluda, koje u retorici nazivamo „mane u razmišljanju na ovaj način”, jer su iskorišćene za zloupotrebu i diskriminaciju drugih ljudi.

U onlajn postovima, diskusijama i komentarima, ljudi rutinski koriste zabludu pod nazivom „ad hominem”. Međutim, ovo retoričko oruđe po prirodi isključuje bilo kakve značajne rasprave. One osobe koje koriste strategije ad hominem govora, ne suprotstavljaju se onome što drugi ljudi izjavljuju, već lično napadaju njega ili nju.

Pojedinci/ke, čiji je cilj promovisanje jednakosti, ljudskih prava i drugih demokratskih vrednosti, često su i sami/e izloženi/e ad hominem napadima na društvenim mrežama. Ovi incidenti mogu imati različite oblike. U ovom članku razmatramo tri uobičajene metode zloupotrebe govora, koje se koriste kao zamena za stvarnu argumentaciju kako bi se ponizila ili diskreditovala druga strana.

1

Ad hominem napadi mogu da zloupotrebe osnovne, demografske informacije o ljudima. Na primer, često se susrećemo sa situacijom da se u onlajn diskusijama kao odgovor na argumentaciju govornica koriste termini koji ponižavaju i dehumanizuju žene.

U takvim slučajevima, umesto prave kontraargumentacije, ljudi reaguju na izjave koje im se ne dopadaju, posežući za uvredljivim i neprijatnim terminima poput „kurvo” ili „droljo”, kako bi uvredili osobu koja stoji iza izjave.

U drugim slučajevima, i godine i pol igraju ulogu u ad hominem napadima na ženske neistomišljenice. Tada, umesto konstruktivne razmene mišljenja, napadač teži da diskredituje ženu koju napada tako što joj dodeljuje odredbe starijih ženskih članica porodice, poput „baba” ili „tetka”.

Takođe je uobičajeno da se rodni stereotipi aktiviraju na veoma neprijateljski način (na primer: „Žene su glupe”) ili kroz zlonamerne primedbe u vezi sa nečijim izgledom, koje se uzimaju kao argument protiv ženskih neistomišljenika. Ponekad, u kontekstu ove ad hominem argumentacije, isplivaju i pretnje fizičkim nasiljem („neke žene treba istući”), kako bi se zaplašile i ponizile pripadnice ženskog roda.

2

Drugi oblik ad hominem napada se javlja kada pojedinci/ke odgovaraju na tvrdnje drugih tako što ih identifikuju pomoću patoloških termina. Opet, umesto konstruktivnog kontraargumenta, druga osoba se, na primer, naziva „psihopatom”. Ova retorička strategija aktivira društvenu stigmatu vezanu za patološke poremećaje, podrazumevajući da politički protivnici nisu racionalna, već potencijalno opasna ljudska bića, koja treba ukloniti ili izolovati iz društva.

3

Ad hominem napadi uključuju i slučajeve kada su politički protivnici opisani kao „izdajnici” koji „zastupaju strane interese” i „deluju protiv svog naroda”. Na taj način, ovi ljudi su predstavljeni kao nemoralni. Pre svega, takve izjave ih na svaki način isključuju iz nacionalne zajednice. Umesto svojih vrednosti, misli ili agendi, oni sami su izloženi napadima kroz prethodne proizvodnje optužbe.

5

Da bi se u debati učestvovalo na smislen način, neophodno je biti fer i konstruktivan u svojim izjavama. Generalno gledano, zablude i ad hominem argumentacija pogotovo, ne podstiču taj proces. Kada jedan/na učesnik/ca u raspravi napadne drugog/u, umesto da pruži kontraargument na njegove/ne tvrdnje, samo potpiruje mržnju i doprinosi stvaranju sveta u kome sposobnost za dijalog uveliko nestaje. Ako želimo da živimo u pluralističkom društvu u kome se poštuju različita mišljenja, trebalo bi da primetimo, da se odupremo i izbegnemo ad hominem napade na druge.

ZNAČENJE BEZ REČI

Moguće je reći stvari, a da ih ne izgovorimo. U takvim slučajevima, poruke se samo sugerišu ili prenose, ili, kako bi britanski naučnik Pol Grajs (Paul Grice) nazvao ovu formu komunikacije - „impliciranje umesto direktnog izražavanja”.

Veliki deo naše svakodnevne komunikacije sastoji se od implikacija. U većini slučajeva možemo lako da ih prepoznamo i razumemo. Ukoliko kažem svojoj majci: „Ja sam žedna”, ona će shvatiti da želim čašu vode. Ako organizujemo žurku i ja kažem svojim prijateljima da „Marko previše priča”, oni će znati da ne želim da pozovem Marka na žurku.

Političari/ke, kao i mediji, takođe koriste implikacije. Novinski naslov koji vas obaveštava da predsednik Amerike preskače posetu određenoj zemlji, može da implicira da su odnosi između te zemlje i Amerike oslabili u poslednje vreme.

Ono što je važno jeste da implikacije mogu biti zloupotrebene kako u privatnom, tako i u javnom govoru. Putem implikacija, govornici/e mogu, svesno ili nesvesno, da izraze neprijatne, kontroverzne, ponižavajuće

i uvredljive poruke i da za to prođu nekažnjeno. Mehanizam je jednostavan – s obzirom na to da je veoma teško tražiti nečiju odgovornost na osnovu nečega što nije izgovorio/la, implikacije pružaju mogućnost govornicima/cama da prenose poruke koje ne bi rekli ili bi ih nerado jasno izgovorili.

Ovo je ujedno i osnovni razlog zbog čega se implikacije često koriste i u govoru mržnje. Ukoliko se mržnja širi kroz implikacije umesto eksplicitnim izjavama, može lako da se izbegne odgovornost.

Jedne dnevne novine objavile su članak o „Paradi ponosa” pod naslovom:

”OVO JE PRAVA PARADA PONOSA! MLADENCI PROBILI KORDON I POKAZALI ŠTA JE LJUBAV”.

U nastavku sledi tekst:

”TOTALNA BLOKADA CENTRA BEOGRADA ZBOG GEJ PARADE NIJE SPREČILA MLADENCE DA NA TERAZIJAMA, ISPRED HOTELA MOSKVA, PROSLAVE VENČANJE I POČETAK ZAJEDNIČKOG ŽIVOTA”.

Ovaj članak doslovno kaže da je ljubav (heteroseksualnih) mladenaca „prava”, što onda stvara indiciju da ono što veže homoseksualne parove, ono za šta se učesnici „Parade ponosa” zalažu, nije „prava” ljubav niti „pravo” partnerstvo. Ovo je naročito opasno zato što ostavlja mogućnost za slobodnu interpretaciju čitaocima i čitateljicama. Ako nije prava, onda je ljubav homoseksualnih parova lažna, poremećena...?

Takođe, iako nema direktne kritike „Parade ponosa”, ona je implicirana kroz rečenicu „totalna blokada centra Beograda zbog gej parade”, koja ukazuje na to da ova manifestacija remeti red i funkcionisanje grada i njegovih građana i građanki. Time je celo društvo zapravo viktimizirano, odnosno predstavljeno kao žrtva ove manifestacije (njenih učesnika i učesnica).

Stavljanje celog događaja u kontekst „blokade”, pominjanje „kordona (policije)” nameće bezbednosni aspekt, što se često u lokalnom kontekstu tumači kao teret zbog organizovanja „Parade ponosa”, iako je to zapravo posledica pretnje po bezbednost učesnika/ca zbog ekstremističkih grupa.

6

Često se dešava da implicitno, a ne bukvalno značenje određene izjave, sadrži „pravu” poruku. Iako je relativno lako razumeti implikacije, teško je uopšte otkriti ih, jer su one po definiciji nevidljive. Samim tim implikacije predstavljaju moćno oruđe u diskriminaciji i govoru mržnje, kao i ostalim manipulativnim diskursima.

MANIPULACIJA PUTEM LJUDSKIH PRAVA

U slučajevima govora mržnje, manipuliše se vrednostima baziranim na ljudskim pravima. Oni koji šire mržnju, obično zloupotrebljavaju argumente institucija i pojedinaca koji poštuju i štite ljudska prava. Zloupotrebom tvrdnji istinskih zaštitnika/ca ljudskih prava, oni koji šire govor mržnje i diskriminaciju, žele da stvore pogrešnu sliku da grupe, prema kojima je govor mržnje usmeren, narušavaju osnovne slobode onih koji ne pripadaju toj grupi. Ovu formu zamene **žrtve za napadača** koriste kako bi „opravdali” diskriminatorne stavove.

Nakon Drugog svetskog rata i genocida koji je izvršen nad Jevrejima i ostalim žrtvama, uključujući i Rome, osobe drugačije seksualne orijentacije, osobe sa invaliditetom i političke zatvorenike, od strane nacista i ostalih saveznika, ljudska prava su postala srž formiranja globalne politike. Godine 1948, Ujedinjene nacije su usvojile Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima. Međutim, principe koje zastupaju Ujedinjene nacije i druge organizacije, izvrću oni koji šire netoleranciju i govor mržnje kako bi ojačali stare oblike manipulacije.

U jednom komentaru na tekst o „Paradi ponosa”, koji je objavljen na sajtu Radio televizije Srbije (RTS), čitatelj/ka tvrdi:

” NEKE MOJE SEKSUALNE ORIJENTACIJE NE BLOKIRAJU GRAD UZ PRIMENU NAJGRUBLJE SILE, I NE ISPIRAJU MESECIMA NIKOME MOZAK! I, DA, NA OSNOVU MOJE SEKSUALNE ORIJENTACIJE NEMAM NIKAKVA POSEBNA PRAVA, SEM OPŠTIH, GRAĐANSKIH, ZAGARANTOVANIH USTAVOM I OSTALIM ZAKONIMA”.

Ovim komentarom autor/ka, ukazujući na „blokadu grada” odnosno ograničenu slobodu kretanja tokom „Parade ponosa”, predstavlja sebe (i ostale građane/ke) kao žrtvu kojoj su uskraćena osnovna prava.

Komentar se, takođe, služi manipulacijom kada navodi indicije da određene grupe imaju „posebna prava” u odnosu na ostale građane/ke. Ovo zanemaruje činjenicu da se „Parada ponosa” upravo organizuje kako bi LGBT osobe ostvarile **osnovna** ljudska prava.

Oni koji koriste govor mržnje kako bi manipulisali pojmom i vrednostima ljudskih prava, takođe zahtevaju slobodu govora (kao jedno od osnovnih ljudskih prava), a koriste je kako bi predstavili sebe kao žrtve kojima su uskraćena osnovna prava.

7

U diskriminatorском govoru i govoru mržnje, ljudska prava, uključujući pravo na slobodu mišljenja i izražavanja, zloupotrebljava se u korist zagovaranja verbalnog zlostavljanja i diskriminacije. Stoga, kada je reč o diskriminatornim diskursima, ne treba zahtevati slobodu mišljenja i izražavanja na osnovu takozvanih nominalnih vrednosti.